

A nők politikai részvétele demokratikus érték

A Magyar Női Érdekvédelmi Szövetség, a Magyar Asszonyok Érdekszövetsége és a Magyar Nők Szövetsége közös állásfoglalása a nők politikai részvételének növelése érdekében

A fenti ernyőszervezetek az alábbiakban ismertetik a nők politikai részvételének növelése érdekében hozott közös állásfoglalásukat, tekintettel a 2014-es választásokra.

A magyar parlamentben a nők aránya a rendszerváltás óta folyamatosan 10% körül mozog. A nők parlamenti képvisellete jelenleg 9,35%, ez Európában a legalacsonyabb. Az Interparlamentáris Unió (IPU) adatai szerint ezzel a teljesítménnyel a világban az egykamarás parlamentek és az alsóházak tekintetében legrosszabbul teljesítő Csendes-óceáni térség (12,7%) átlagától is elmaradunk. Az IPU 2013. április 1-i, 189 ország eredményeit rangsoroló listája alapján Kiribati (8,7%) és Brazília (8,6%) eredményeitől ugyan pár tized százalékkal jobban teljesítünk, de például Egyenlítői-Guinea és Bahrein (10-10%) is megelőz.

A nemzetközi emberi jogi normák szerint a nők és férfiak társadalmi egyenlősége azt jelenti, hogy a nők és a férfiak egyenlő jogokkal, kötelezettségekkel és esélyekkel rendelkeznek az élet minden területén. A nemek egyenlősége emberi jogi kérdés, ugyanakkor az emberközpontú fenntartható fejlődés előfeltétele és indikátora is. A nemzetközi normák alapján egyértelműen támogatják a nők valódi, a férfiakkal egyenlő mértékű részvételét és képviselést a politikában és a közéletben. A nők részvétele a politikában és a közéletben a demokrácia, a társadalmi igazságosság egyik fokmérője. Az ENSZ nők elleni diszkrimináció felszámolását célzó CEDAW Egyezménye szerint a Részes Államok – így Magyarország is – kötelesek minden megfelelő intézkedést megtenni a nőkkel szemben az ország politikai és közéletében alkalmazott megkülönböztetés kiküszöbölésére. Az ENSZ CEDAW Bizottság Magyarországnak címzett Záró Észrevételeiben újra és újra aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a döntéshozatalban, s így az országgyűlésben is alulreprezentáltak a nők. A CEDAW Bizottság legutóbb az alábbi ajánlást fogalmazta meg a magyar állam számára: „vezessen be átmeneti különleges intézkedéseket, például nemi kvótákat a politikai pártok által a választásokra állított jelöltek körében, valamint egy nemek közötti paritásos rendszert a politikai kinevezésekre vonatkozóan a célból, hogy biztosítsa a nők és a férfiak egyenlő mértékű képviselést a választott és a kinevezett politikai testületekben, beleértve a döntéshozói posztokat is.”

Az elmúlt években a nők politikai részvételét elősegíteni hivatott törvényi kezdeményezések nem jártak sikerrel. A nők érdemi politikai részvételét segítő, illetve azt eredményező egyéb átfogó intézkedésekkel, módszerekkel nem találkoztunk – bár a döntéshozók gyakran hivatkoztak arra, hogy a kvóta helyett ezeket támogatják. Sajnálatos módon azt kell tehát megállapítanunk, hogy ezen nyilatkozatok nem párosultak valódi politikai akaráttal.

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény csaknem felére csökkentette a parlamenti helyek számát, a verseny tehát a 2014-es választások jelölti helyeiért nagy lesz, melynek előreláthatólag a nők lesznek a vesztesei. Szintén aggodalomra adhat okot, hogy a törvény növelte a listás helyekkel szemben az egyéni képviselői helyek arányát, ahol a nők általában rosszabb eredményeket érnek el. E két változás – különösen a nők megfelelő politikai részvételét garantáló pozitív intézkedések hiányában – azt eredményezheti, hogy a parlamentben a nők egyébként is sokkolóan alacsony aránya a 2014-es választásokat követően még tovább csökken.

Álláspontunk szerint a fenti helyzet ellensúlyozására a valódi, belátható időn belül kézzelfogható eredményt hozó megoldás a pártok által állított országos listákon a paritás, azaz az 50-50%-os nemi arány biztosításának bevezetése, azzal, hogy a listákon a férfi és női jelöltek felváltva szerepeljenek. Amennyiben a paritás bevezetésre kerülne minden, az országgyűlési választásokon később eredményesen szereplő párt országos listáján, a magyar szabályozás alapján ez bármelyik nem képviselője, így a nők számára is

mindössze 23%-os parlamenti képviseletet garantálna. Ezzel azonban a nők parlamenti részvétele legalább megközelítené – ha nem is érné el – az ún. kritikus tömeget, azt az arányt, amely mellett a nők sajátos érdekeit kellő súllyal, mélységben és hitelességgel lehet képviselni a politikai döntéshozatal fórumain. A női civil szervezetek munkájuk során számos területen szembesülnek ugyanis annak következményeivel, hogy a magyar jogszabályok nem mindig tükrözik a nők férfiakétól eltérő élethelyzetét, tapasztalatait és érdekeit, és nem védik megfelelően a nők emberi jogait. A nők szempontjait is figyelembe vevő törvényalkotás álláspontunk szerint elképzelhetetlen a nők számottevő parlamenti részvétele nélkül.

Nem támogatjuk azokat az intézkedéseket, melyek az országos pártlistákon a nők képviseletére a paritást el nem érő arányt írnak elő, ezek ugyanis hatásukban a férfivóta intézményét vezetnék be, kifejezetten bebetonoznák a férfiak előnyös helyzetét, s a nők tartós kirekesztését eredményeznék. A paritás elutasítása vagy helyette súlytalan álintézkedések bevezetése egyértelmű állásfoglalás a nők hátrányos megkülönböztetése, a döntéshozatali folyamatokból való kirekesztése mellett. Álláspontunk szerint a legfőbb döntéshozó szerv, a parlament legitimitását is megkérdőjelezi, ha ennek működésében a társadalom többségét képviselő nők szisztematikusan és súlyos mértékben alulreprezentáltak. Ellenben a mindkét nem tapasztalatait, érdekeit és igényeit egyaránt figyelembe vevő döntéshozás javítja a döntések minőségét és elfogadottságát, társadalmilag és egyéb módon is kifizetődő hosszú távú eredményt hozva.

Mind ezek alapján **a 2014-es választásokon induló politikai pártok felé az alábbi ajánlásokat tesszük:**

1. Nyilvánítsák ki egyértelműen, hogy a nők és férfiak társadalmi egyenlőségét, a nők emberi jogait és ennek keretében a nők részvételét a politikában és a közéletben demokratikus értéknek ismerik el és támogatják.
2. Vezessenek be olyan szabályt a pártjukra nézve, mely biztosítja, hogy a 2014-es országgyűlési választásokra állított országos lista a paritás, a nők és férfiak egyenlő számú képviselete elvét követi, azzal, hogy a nők és férfiak egymást felváltva szerepelnek a pártlistán.
3. Hozzanak egyéb, a női jelöltek támogató intézkedéseket, például képzések, szemináriumok szervezése, mentorprogramok bevezetése, támogató hálózatok létrehozása, illetve a kampányban a női jelöltek számára megfelelő láthatóság biztosítása által.
4. Vezessék be a paritást az európai parlamenti választásokra állított listáikra vonatkozóan is.
5. Pártprogramjukban, illetve a politikai kampány során tett nyilatkozataikban fejtssék ki a nők és férfiak társadalmi egyenlősége elősegítését, a nők emberi jogainak érvényesítését célzó terveiket, melyekben reflektálnak a vonatkozó nemzetközi normák, ajánlások elvárásaira is.

A fentiekén túl fontosnak és támogatandónak tartjuk a 2014-es országgyűlési választásokon az egyéni választókerületi jelöltek között, illetve a későbbiekben az önkormányzati választásokon induló jelöltek között is a nők számának növelését.

Hivatkozva a nők politikai részvételének növelése tárgyában 2007-ben kiadott közös álláspontunkra, ismételten és határozottan felszólítjuk a politikai pártokat: mutassák meg a választóiknak, hogy demokratikus értéknek tekintik a nők és férfiak társadalmi egyenlőségét, a nők emberi jogait, továbbá támogatják a nők valódi és érdemi politikai részvételét garantáló pártlisták összeállítását és egyéb pozitív intézkedések bevezetését. A nőszervezetek a 2014-es választásokig folyamatosan figyelemmel fogják kísérni és számon fogják kérni a fenti ajánlások végrehajtását. Erre biztatjuk egyszersmind a demokratikus értékek és a társadalmi igazságosság iránt elkötelezett választópolgárokat is.

Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség
Juhász Borbála
elnök

Magyar Asszonyok Érdekszövetsége
Dr. Gerberné Farkas Zsuzsanna
elnök

Magyar Nők Szövetsége
Alföldi Andrea
elnök